

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P8_TA(2017)0089

EU:n painopisteet YK:n ihmisoikeusneuvoston istunnoissa vuonna 2017

Euroopan parlamentin päätöslauselma 16. maaliskuuta 2017 EU:n painopisteistä YK:n ihmisoikeusneuvoston istunnoissa vuonna 2017 (2017/2598(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen sekä YK:n ihmisoikeusyleissopimukset ja niihin liitetyt valinnaiset pöytäkirjat,
- ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen päätöslauselman 60/251 YK:n ihmisoikeusneuvoston perustamisesta,
- ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen, Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan,
- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa YK:n ihmisoikeusneuvoston istunnoista,
- ottaa huomioon suosituksensa neuvostolle 7. heinäkuuta 2016 YK:n yleiskokouksen 71. istunnosta¹,
- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa ihmisoikeusloukkauksista, muun muassa vuonna 2016 antamansa kiireelliset päätöslauselmat Etiopiasta, Pohjois-Koreasta, Intiasta, Krimistä, Hongkongista, Kazakstanista, Egyptistä, Kongon demokraattisesta tasavallasta, Pakistanista, Hondurasista, Nigeriasta, Gambiasta, Djiboutista, Kambodžasta, Tadžikistanista, Vietnamista, Malawista, Bahrainista, Myanmarista, Filippiineistä, Somaliasta, Zimbabwesta, Ruandasta, Sudanista, Thaimaasta, Kiinasta, Brasiliasta, Venäjältä, Tiibetistä, Irakista, Indonesiasta, Keski-Afrikan tasavallasta, Burundista, Nicaraguasta, Kuwaitista ja Guatemalasta,
- ottaa huomioon 14. joulukuuta 2016 antamansa päätöslauselman vuosikertomuksesta ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa 2015 ja Euroopan unionin toiminnasta tällä alalla²,

¹ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2016)0317.

² Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2016)0502.

- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan, 3 artiklan 5 kohdan sekä 18, 21, 27 ja 47 artiklan,
 - ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusneuvoston YK:n yleiskokoukselle antaman vuosikertomuksen 2015,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 123 artiklan 2 ja 4 kohdan,
- A. katsoo, että ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden edistäminen ja turvaaminen ovat osa Euroopan unionin eettistä ja oikeudellista säännöstöä ja yksi Euroopan yhtenäisyyden ja eheyden kulmakivistä; katsoo, että ihmisoikeuksien kunnioittaminen olisi valtavirtaistettava EU:n kaikilla politiikanaloilla;
- B. toteaa, että ihmisoikeuksien edistämässä ja suojelussa EU on vahvasti sitoutunut monenvälisyyteen sekä YK:n elimiin;
- C. toteaa, että YK:n ihmisoikeusneuvoston varsinaiset istunnot, erityisraporttien nimittäminen, yleistä määräaikaisarviointia (UPR) koskeva mekanismi ja joko maakohtaisia tilanteita tai aihekohtaisia kysymyksiä käsittelevät erityismenettelyt vaikuttavat kaikki osaltaan ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen edistämiseen ja kunnioittamiseen;

YK:n ihmisoikeusneuvosto

1. pitää myönteisenä YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Zeid Ra'ad Al Husseinin ja hänen toimistonsa tekemään työtä; muistuttaa, että EU on sitoutunut edelleen tukemaan ja puolustamaan ihmisoikeusvaltuutetun toimiston rehellisyyttä, riippumattomuutta ja toimintaa; pitää myönteisenä YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston roolia edistettäessä kansainvälisten ja alueellisten ihmisoikeusmekanismien välistä yhteistyötä ja selvittäessä tapoja lisätä alueellisten järjestelyjen merkitystä suhteessa yleismaailmallisiin ihmisoikeusnormeihin;
2. katsoo, että ihmisoikeusneuvoston vaikuttavuus ja uskottavuus ovat riippuvaisia sen jäsenten aidosta sitoutumisesta kaikkien maiden kaikkien ihmisten suojeluun kaikilta ihmisoikeusloukkauksilta noudattaen kansainvälisiä ihmisoikeusyleissopimuksia, joilla edistetään yleismaailmallisuutta, puolueettomuutta, objektiivisuutta, valikoimattomuutta, rakentavaa vuoropuhelua ja yhteistyötä; painottaa tarvetta välttää ihmisoikeusneuvostossa käytävän keskustelun polarisoitumista ja kannustaa rakentavaan vuoropuheluun;
3. kehottaa valtioita antamaan ihmisoikeusneuvoston riippumattomille asiantuntijoille, erityisraporttijoille ja ihmisoikeusvaltuutetun toimiston asiantuntijoille mahdollisuuden tutkia väitettyjä ihmisoikeusloukkauksia ja osallistua rakentavalla tavalla tilanteen ratkaisuun, noudattamaan sitoutumistaan ihmisoikeusyleissopimuksiin ja toimimaan täydessä yhteistyössä ihmisoikeusneuvoston erityismenettelyjen kanssa;
4. kannustaa kaikkia valtioita toteuttamaan konkreettisia toimia yleisessä UPR:ssä annettujen suositusten noudattamiseksi ja puutteiden korjaamiseksi ottamalla käyttöön täytäntöönpano- ja seurantamekanismin sekä kansallisia toimintasuunnitelmia ja kansallisia koordinoituneita mekanismeja;
5. muistuttaa, että kun yleiskokous valitsee jäseniä YK:n ihmisoikeusneuvostoon, sen on otettava huomioon ehdokkaiden sitoutuminen ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen

ja demokratian edistämiseen ja suojeluun; pitää myönteisenä ihmisoikeusneuvoston päätöstä, jossa pyydetään ihmisoikeusneuvoston neuvoa-antavaa komiteaa laatimaan arviointiraportti edistymisestä alueellisten ja osa-alueellisten järjestelyjen käyttöönotossa ihmisoikeuksien edistämistä ja suojelua varten; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita huolehtimaan siitä, että oikeuksien yhtäläinen merkitys ilmenee niiden äänestyskäyttäytymisessä, ja parantamaan EU:n kantojen yhteensovittamista tässä suhteessa; kehottaa painokkaasti EU:ta puhumaan yhdellä äänellä ja saamaan aikaan EU:n yhteisen kannan YK:n ihmisoikeusneuvostossa suoritettavissa äänestyksissä;

6. toteaa jälleen, että EU:n uskottavuuden parantamiseksi on tärkeää varmistaa sen aktiivinen ja johdonmukainen osallistuminen YK:n ihmisoikeusmekanismeihin ja erityisesti kolmannen komitean, yleiskokouksen ja ihmisoikeusneuvoston toimintaan; antaa tukensa Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH), New Yorkissa ja Genevessä sijaitsevien EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden toimille EU:n yhtenäisyyden lisäämiseksi ihmisoikeusasioissa YK:n tasolla;

Aihekohtaiset painopistealat

7. korostaa valtiosta riippumattomien ihmisoikeusjärjestöjen ja ihmisoikeuksien puolustajien merkitystä ihmisoikeuksien edistämisessä ja suojelussa; painottaa, että ihmisoikeuksia ja perusvapauksia on suojeltava niiden kaikissa ilmentymismuodoissa, myös uusien teknologioiden yhteydessä; on ihmisoikeusneuvoston tavoin huolissaan tiedoista, joiden mukaan kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja kansalaisjärjestöjen jäseniin, jotka ovat tehneet ihmisoikeusneuvoston kanssa yhteistyötä muun muassa sen erityismenettelyissä ja UPR-prosessissa, on kohdistettu uhkauksia ja kostotoimia;
8. on erittäin huolissaan lukuisista ja yhä lisääntyvistä yrityksistä rajoittaa kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuksien puolustajien liikkumatilaa esimerkiksi säättämällä uusia terrorisminvastaisia lakeja; tuomitsee kaikenlaisen ihmisoikeuksien puolustajiin, väärinkäytösten paljastajiin, toimittajiin ja bloggaajiin kohdistuvan väkivallan, ahdistelun, uhkailun ja vainon riippumatta siitä, toimivatko he verkossa vai muulla; kehottaa kaikkia valtioita edistämään turvallista ja mahdollistavaa toimintaympäristöä, jossa kansalaisjärjestöt, kansalaisyhteiskunta, toimittajat ja ihmisoikeuksien puolustajat, erityisesti kaikkien haavoittuvien ryhmien jäsenet, voivat toimia riippumattomasti ja kenenkään häiritsemättä, sekä takaamaan tällaisen toimintaympäristön; kehottaa jälleen valtioita, jotka ovat ottaneet käyttöön riippumattomiin ihmisoikeusjärjestöihin kohdistuvia rajoittavia lakeja, kumoamaan ne;
9. katsoo, että vapaat, riippumattomat ja puolueettomat tiedotusvälineet ovat yksi kulmakivistä demokraattisessa yhteiskunnassa, jossa avoin keskustelu on keskeisellä sijalla; tukee pyyntöä toimittajien turvallisuutta käsittelevän YK:n pääsihteerin erityisedustajan nimittämisestä; kehottaa ottamaan kaikilla kansainvälisillä foorumeilla esille sananvapauden verkossa, digitaaliset vapaudet sekä vapaan ja avoimen internetin merkityksen; kehottaa kaventamaan digitaalista kuilua ja takaamaan tiedon ja viestinnän rajoittamattoman saatavuuden sekä sensuroimattoman pääsyn internetiin;
10. muistuttaa, että oikeus yhdistymis- ja kokoontumisvapauteen on yhä merkittävä haaste; suhtautuu erittäin myönteisesti oikeutta rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen sekä yhdistymisvapauteen käsittelevän erityisraportin Maina Kiain tekemään työhön; kehottaa kaikkia valtioita ottamaan raportit asiaankuuluvasti huomioon;

11. kehottaa kaikkia valtioita ratifioimaan pikaisesti kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaiset pöytäkirjat, jotka koskevat valitus- ja tutkintamekanismien perustamista;
12. vastustaa kaikenlaista syrjintää ja vainoa millä tahansa perusteella, mukaan luettuina rotu, ihonväri, kieli, uskonto tai vakaumus, sukupuoli-identiteetti tai seksuaalinen suuntautuminen, sosiaalinen alkuperä, kasti, syntyperä, ikä tai vammaisuus; tukee EU:n toimintaa asiaa koskevissa erityismenettelyissä, kuten seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuvalla väkivallalla ja syrjinnällä suojelua käsittelevässä uudessa riippumattomassa asiantuntijaelimessä; kehottaa EU:ta edistämään edelleen aktiivisesti tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä ja torjumaan kaikkiin ihmisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja syrjintää;
13. on huolissaan siitä, että monet ihmiset kärsivät yksin tai kollektiivisesti siitä, että valtiot ja valtiosta riippumattomat toimijat loukkaavat heidän oikeuttaan uskonnon- ja vakaumuksenvapauteen, mikä johtaa syrjintään, eriarvoisuuteen ja leimaamiseen; toteaa, että on torjuttava uskontoon tai vakaumukseen perustuvaa suvaitsemattomuutta ja syrjintää, jotta voidaan varmistaa muiden niistä riippuvaisten ihmisoikeuksien, kuten sananvapauden, kunnioittaminen;
14. kehottaa EU:ta ryhtymään toimiin, jotta voidaan parantaa uskonnollisten ja etnisten vähemmistöjen suojelua vainolta ja väkivallalta ja kumota lait, joissa kriminalisoidaan jumalanpilkka tai uskosta luopuminen ja joita voidaan käyttää tekosyynä uskonnollisten ja etnisten vähemmistöjen ja uskonnottomien vainoamiseen; kehottaa tukemaan uskonnon- tai vakaumuksenvapautta käsittelevän erityisraportoijan työtä;
15. kannustaa EU:ta voimakkaasti tukemaan edelleen nollatoleranssia kuolemanrangaistusta kohtaan ja kehottaa sitä pyrkimään lujittamaan edelleen alueiden rajat ylittävää kannatusta YK:n seuraavan yleiskokouksen päätöslauselmalle kuolemanrangaistuksen käytön moratoriosta; on ilahtunut Kongon tasavallan, Fidžin ja Madagaskarin vuonna 2015 tekemästä päätöksestä lakkauttaa kuolemanrangaistus kaikista rikoksista; pitää valitettavana teloitusten uudelleen aloittamista joissakin maissa, kuten Bahrainissa, Kuwaitissa, Valko-Venäjällä, Bangladeshissa, Intiassa, Omanissa, Etelä-Sudanissa, Indonesiassa ja Tšadissa; pahoittelee myös, että langetettujen kuolemantuomioiden määrän kerrotaan lisääntyneen erityisesti Kiinassa, Egyptissä, Iranissa, Nigeriassa, Pakistanissa ja Saudi-Arabiassa; muistuttaa näiden maiden viranomaisia siitä, että ne ovat osapuolina lapsen oikeuksista tehdyssä yleissopimuksessa, jossa kielletään ankarasti kuolemanrangaistuksen käyttö rikoksista, jotka on tehnyt alle 18-vuotias henkilö;
16. kehottaa EU:ta julkisesti tukemaan YK:n työtä kidutusta ja muuta julmaa, epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rangaistusta, joukkoteloituksia ja huumausainerikoksista tuomittujen teloituksia vastaan ja pyytää EUH:ta tehostamaan kaikilla vuoropuhelun tasoilla ja kaikilla foorumeilla EU:n toimia mielivaltaisten teloitusten, kidutuksen ja muun huonon kohtelun torjumiseksi ottaen huomioon EU:n politiikan suuntaviivat suhteissa kolmansiin maihin kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rangaistukseen liittyvissä kysymyksissä; kehottaa kidutuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan yleismaailmalliseen ratifointiin ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon; korostaa, että on äärimmäisen tärkeää tukea kidutuksen ennaltaehkäisyä muun muassa vahvistamalla

valinnaisen pöytäkirjan nojalla perustettuja kidutuksen ennaltaehkäisystä vastaavia kansallisia valvontaelimiä, sekä tukea edelleen kidutuksen uhrien kuntouttamista;

17. on erittäin huolestunut jatkuvista vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja -rikkomuksista eri puolilla maailmaa; tukee päättäväisesti kansainvälistä rikostuomioistuinta keskeisenä elimenä, joka saattaa tekijät vastuuseen ja auttaa uhreja saamaan oikeutta täydentävyysperiaatteen mukaisesti kansanmurhasta, rikoksista ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksista; pyytää kaikkia osapuolia tarjoamaan poliittista, diplomaattista, taloudellista ja logistista tukea Kansainvälisen rikostuomioistuimen päivittäiselle toiminnalle;
18. pyytää EU:ta edelleenkin tukemaan Kansainvälisen rikostuomioistuimen työtä; kannustaa vankkaan vuoropuheluun ja yhteistyöhön rikostuomioistuimen, YK:n ja sen virastojen sekä YK:n turvallisuusneuvoston välillä; kehottaa kaikkia YK:n jäsenvaltioita liittymään rikostuomioistuimeen ratifioimalla Rooman perussäännön ja Kampalan tarkistukset;
19. tuomitsee erittäin jyrkästi jatkuvat vakavat ihmisoikeusloukkaukset, joihin erityisesti Isis/Da'esh on syyllistynyt, ja Boko Haramin lapsiin kohdistamat iskut sekä kaikkien muiden terroristijärjestöjen tai puolisotilaallisten järjestöjen iskut siviilejä ja erityisesti naisia ja lapsia vastaan; tuomitsee kulttuuriperinnön yleisen ja laajan tuhoamisen ja kehottaa tukemaan asiaan liittyviä toimia erilaisilla YK:n foorumeilla;
20. pitää kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamatta jättämistä tuomittavana ja on erittäin huolissaan aseellisissa konflikteissa tapahtuvien siviilivahinkojen ja sairaaloihin, kouluihin, humanitaarisiin saattueisiin ja muihin siviilikohteisiin kohdistuvien tappavien hyökkäysten lisääntymisestä kaikkialla maailmassa; vaatii, että tällaiset rikkomukset otetaan asianmukaisesti huomioon ihmisoikeusneuvoston maakohtaisissa menettelyissä ja asiaa koskevissa UPR-mekanismin yhteydessä toteutettavissa arvioinneissa;
21. kehottaa EU:ta edistämään aktiivisesti aloitetta, jotta YK tunnustaisi Isisin/Da'eshin suorittaman etnisten ja uskonnollisten vähemmistöjen kansanmurhan ja jotta epäillyt rikokset ihmisyyttä vastaan, sotarikokset ja kansanmurhat vietäisiin Kansainvälisen rikostuomioistuimen käsiteltäväksi; kehottaa vankkaan vuoropuheluun ja yhteistyöhön tuomioistuimen, YK:n ja sen virastojen sekä YK:n turvallisuusneuvoston välillä;
22. kehottaa EU:ta kannustamaan kaikkia valtioita asettamaan ihmisoikeudet kehityspolitiikkansa keskiöön ja panemaan täytäntöön YK:n vuonna 1986 antaman julistuksen oikeudesta kehitykseen; pitää myönteisenä, että ihmisoikeusneuvosto nimitti äskettäin oikeutta kehitykseen käsittelevän erityisraportoijan, jonka toimeksiantoon kuuluu edistää, suojella ja toteuttaa oikeutta kehitykseen kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman ja muiden kansainvälisten kehitysyhteistyösopimusten yhteydessä; korostaa, että kaikille kuuluvien ihmisoikeuksien on oltava keskeisenä osatekijänä Agenda 2030 -toimintaohjelman kaikkien tavoitteiden ja alatavoitteiden saavuttamisessa;
23. kehottaa EU:ta edelleen edistämään jatkossakin naisten ja miesten tasa-arvoa ja tukemaan aktiivisesti YK:n tasa-arvojärjestön työtä sekä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista koskevia aloitteita toimissaan ja ohjelmissaan; kehottaa jatkamaan tukitoimenpiteitä, joilla tehostetaan naisten ja tyttöjen voimaannuttamista ja kaikenlaisen tyttöihin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ja syrjinnän, myös sukupuoleen

perustuvan väkivallan, poistamista; kehottaa painokkaasti EU:ta edistämään alueiden rajat ylittäviä aloitteita naisten oikeuksien edistämiseksi, suojelemiseksi ja toteuttamiseksi sekä Pekingin toimintaohjelman ja kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin (ICPD) toimintaohjelman täysimääräisen ja tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi ja edistämään edelleen seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyviä oikeuksia tässä yhteydessä;

24. muistuttaa, että EU on sitoutunut ihmisoikeuksien ja sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamiseen naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevien YK:n turvallisuusneuvoston urauurtavien päätöslauselmien 1325 (2000) ja 1820 (2008) mukaisesti; kehottaa EU:ta tukemaan kansainvälisellä tasolla sitä, että naisten osallistumisesta konfliktien ehkäisyyn ja ratkaisemiseen, rauhanturvaoperaatioihin, humanitaarisen avun antamiseen sekä konfliktien jälkeiseen jälleenrakennukseen ja kestävään sovintoon syntyvä lisäarvo tunnustetaan;
25. kehottaa EU:ta edelleen edistämään lasten oikeuksia erityisesti varmistamalla osaltaan lapsille veden, jätevesihuollon, terveydenhoidon ja koulutuksen saatavuuden myös konfliktialueilla ja pakolaisleireillä sekä edistämällä lapsityövoiman käytön, lapsisotilaiden värväyksen, vapaudenriiston, kidutuksen, ihmiskaupan, lapsi- ja pakkoavioliittojen, seksuaalisen hyväksikäytön ja naisten sukuelinten silpomisen kaltaisten haitallisten käytäntöjen lopettamista; kehottaa tukemaan ja tehostamaan YK:n välityksellä toteutettavia kansainvälisiä toimia, joilla pyritään lopettamaan lasten käyttäminen aseellisissa konflikteissa sekä reagoimaan tehokkaammin vaikutuksiin, joita konflikteista ja niiden jälkeisistä tilanteista aiheutuu naisille ja tytöille; kehottaa kaikkia YK:n jäsenvaltioita noudattamaan lapsen oikeuksista vuonna 1989 tehdyn yleissopimuksen mukaisia velvoitteitaan ja sitoumuksiaan, jotta voidaan turvata kaikkien lasten oikeudet niiden lainkäyttöalueella heidän oikeudellisesta asemastaan riippumatta ja ilman minkäänlaista syrjintää;
26. kehottaa valtioita edistämään vammaisten henkilöiden oikeuksia, myös heidän tasavertaista osallistumistaan ja sosiaalista osallisuuttaan; kehottaa kaikkia valtioita ratifioimaan ja panemaan täytäntöön YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista;
27. kehottaa EU:ta työskentelemään kumppaniensa kanssa, jotta yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat YK:n suuntaviivat voitaisiin panna täytäntöön, ja myös kannustamaan yhä useampia valtioita hyväksymään kansallisia toimintasuunnitelmia ja osallistumaan YK:n työryhmien ja YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston toimintalinjoihin; kehottaa uudelleen kaikkia valtioita ja EU:ta toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti tässä prosessissa, jotta saataisiin mahdollisimman pian aikaan oikeudellisesti sitova väline, jolla säännellään kansainvälisessä ihmisoikeuslainsäädännössä monikansallisten yhtiöiden ja muiden liikeyritysten toimintaa, ja jotta voitaisiin estää ihmisoikeusloukkaukset, tutkia tapahtuneet ihmisoikeusloukkaukset ja taata oikeussuojakeinot niiden sattuessa;
28. pitää myönteisenä pakolaisista ja muuttajista annettua YK:n New Yorkin julkilausumaa, jossa käsiteltiin laajoja pakolais- ja muuttoliikevirtoja ja joka johti pakolaisten tilanteeseen reagoimista koskevaa kokonaisvaltaista kehystä (CRR) koskevan aloitteen hyväksymiseen, sekä muuttajia ja pakolaisia koskevaa sitoumusta, jonka tavoitteena on pelastaa ihmishenkiä, ottaa huomioon erityistarpeet, torjua rasismia ja muukalaisvihaa sekä ihmiskauppaa, varmistaa yhdenvertainen tunnustaminen ja suojelu lain edessä sekä taata osallisuus kansallisissa kehityssuunnitelmissa; kehottaa kaikkia asiaankuuluvia

osapuolia varmistamaan poliittisen osallistumisen, rahoituksen ja yhteisvastuulliset käytännön teot New Yorkin julkilausuman tukemiseksi ja toteaa, että muuttoliikesyntymästä olisi edelleen tarkasteltava maailmanlaajuisesti eikä vain Euroopan mittakaavassa; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita ottamaan johtoaseman näissä kansainvälisissä pyrkimyksissä ja ennen kaikkea pitämään kansainvälisestä oikeudesta johtuvien velvoitteidensa mukaisesti kiinni sitoutumisestaan turvapaikanhakijoiden, pakolaisten, muuttajien ja kaikkien kotiseudultaan siirtymään joutuneiden henkilöiden, erityisesti naisten, lasten ja haavoittuvien ryhmien, kuten vammaisten henkilöiden, oikeuksien suojeluun;

29. muistuttaa, että muuttajien palauttaminen voi tapahtua ainoastaan täysin heidän oikeuksiaan kunnioittaen ja vain silloin, kun heidän oikeuksiensa suojelu taataan heidän omassa maassaan; kehottaa hallituksia lopettamaan maahantulijoiden, alaikäiset mukaan luettuina, mielivaltaiset pidätykset ja säilönnöt; kehottaa kaikkia valtioita toteuttamaan konkreettisia toimenpiteitä pakolais- ja muuttajalasten edun turvaamiseksi lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen mukaisesti ja toteuttamaan toimenpiteitä, joilla lujitetaan lastensuojelujärjestelmiä, mukaan luettuna sosiaalityöntekijöiden ja muiden ammattiryhmien koulutus, sekä tekemään yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa; kehottaa kaikkia valtioita ratifioimaan ja panemaan täytäntöön kansainvälisen yleissopimuksen siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksista;
30. korostaa pitävänsä tärkeänä, että edistetään ihmisoikeuksien, myös kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien sekä taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien, yleismaailmallisuutta ja jakamattomuutta Lissabonin sopimuksen 21 artiklan ja unionin ulkoisesta toiminnasta annettujen yleisten määräysten mukaisesti;
31. korostaa tarvetta omaksua oikeusperustainen lähestymistapa ja sisällyttää ihmisoikeuksien kunnioittaminen kaikkiin EU:n toimintapolitiikkoihin, mukaan luettuina kauppaa, investointeja, julkisia palveluja, kehitysyhteistyötä ja muuttoliikettä koskeva politiikka sekä unionin yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka;
32. muistuttaa, että sisäinen ja ulkoinen johdonmukaisuus ihmisoikeuksissa on välttämätöntä, jotta EU:n ihmisoikeuspolitiikka sen suhteissa kolmansiin maihin olisi uskottavaa, ja kehottaa EU:ta täyttämään tältä osin sitoumuksensa;

Valko-Venäjä

33. on erittäin huolissaan siitä, että Valko-Venäjällä rajoitetaan edelleen sananvapautta sekä yhdistymisvapautta ja rauhanomaista kokoontumisvapautta; tuomitsee riippumattomien ja oppositiota edustavien toimittajien sekä ihmisoikeusaktivistien häirinnän ja pidätykset; tuomitsee kuolemanrangaistuksen jatkuvan käytön; kehottaa uusimaan Valko-Venäjän ihmisoikeustilannetta käsittelevän YK:n erityisraportoijan toimeksiannon ihmisoikeusneuvoston 35. istunnossa ja kehottaa hallitusta tekemään täysimääräisesti yhteistyötä erityisraportoijan kanssa ja sitoutumaan kauan kaivattuihin uudistuksiin ihmisoikeuksien suojelemiseksi myös panemalla täytäntöön erityisraportoijan ja muiden ihmisoikeusmekanismien antamat suositukset;

Burundi

34. ilmaisee syvän huolensa Burundin poliittisen tilanteen ja turvallisuustilanteen heikkenemisestä sekä siitä, että yhä useammat ihmiset ovat joutuneet pakenemaan maasta; tuomitsee Burundissa vuodesta 2015 lähtien tapahtuneet väkivaltaisuudet, jotka

ovat johtaneet kuolemiin, kidutukseen, naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, kuten joukkoraiskauksiin ja ahdisteluun; tuomitsee tuhansien ihmisten vangitsemisen, satojen tuhansien burundilaisten pakkosiirrot ja lehdistön- ja sananvapauden loukkaukset sekä yleisen rankaisemattomuuden tällaisista teoista; tukee Cotonoun sopimuksen 96 artiklan nojalla aloitettujen neuvottelujen epäonnistumisen jälkeen tehtyä neuvoston päätöstä keskeyttää Burundin hallinnolle myönnetty suora rahoitustuki, myös budjettituki, mutta säilyttää täysimääräinen taloudellinen tuki väestölle sekä humanitaarinen apu suorien kanavien kautta; tukee täysin Burundia käsittelevän tutkintakomission perustamista selvittämään ihmisoikeusloukkausten ja -rikkomusten väitetyjä tekijöitä maassa täydellisen vastuuvollisuuden takaamiseksi; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita käyttämään vaikutusvaltaansa, jotta Burundi ryhtyisi täyteen yhteistyöhön tutkintakomission sekä neuvoston ja sen mekanismien kanssa, toimisi rakentavasti tutkintakomission kanssa ja käsitteisi vakavia ihmisoikeusongelmia; kehottaa Burundin viranomaisia harkitsemaan uudelleen päätöstään vetäytyä Kansainvälisestä rikostuomioistuimesta;

Korean demokraattinen kansantasavalta (Pohjois-Korea)

35. ilmaisee syvän huolestuneisuutensa Pohjois-Korean ihmisoikeustilanteen jatkuvasta heikkenemisestä; kehottaa Pohjois-Korean hallitusta täyttämään niihin ihmisoikeussopimuksiin, joiden osapuolena se on, perustuvat velvoitteensa ja varmistamaan, että humanitaariset järjestöt, riippumattomat ihmisoikeustarkkailijat ja Pohjois-Korean ihmisoikeustilannetta käsittelevä YK:n erityisraportoija pääsevät maahan ja voivat luottaa maan viranomaisten yhteistyöhön; kehottaa Pohjois-Koreaa sallimaan sananvapauden ja lehdistönvapauden kansallisille ja kansainvälisille tiedotusvälineille sekä sensuroimattoman pääsyn internetiin kansalaisilleen; tuomitsee kuolemanrangaistuksen järjestelmällisen ja laajamittaisen käytön Pohjois-Koreassa; kehottaa Pohjois-Korean hallitusta keskeyttämään kaikkien teloitusten täytäntöönpanon, jotta kuolemanrangaistus voidaan lakkauttaa lähitulevaisuudessa; vaatii, että Pohjois-Koreassa tehdyistä ihmisyyden vastaisista rikoksista eniten vastuussa olevat henkilöt joutuvat vastaamaan teoistaan ja saatetaan Kansainvälisen rikostuomioistuimen eteen ja että heille määrätään kohdennettuja pakotteita; tuomitsee jyrkästi ydinkokeet tarpeettomana ja vaarallisena provokaationa sekä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien vastaisina samoin kuin vakavana uhkana Korean niemimaan ja Koillis-Aasian alueen rauhalle ja vakaudelle; pyytää uusimaan erityisraportoijan toimeksiannon; pyytää esittämään asiantuntijaryhmän raportin YK:n yleiskokoukselle ja turvallisuusneuvostolle; suosittaa, että päätöslauselmaan sisällytetään asiantuntijaryhmän raportista keskeisiä vastuuvollisuutta koskevia suosituksia, joita ovat Soulin edustuston valmiuksien vahvistaminen tutkintaa ja syytteen esittämistä koskevalla asiantuntemuksella sekä rikosoikeuden asiantuntijan nimittäminen askeleena kohti vastuuvollisuuden toteuttamista;

Kongon demokraattinen tasavalta

36. tuomitsee vakavat ihmisoikeusloukkaukset, joihin turvallisuusjoukot syyllistyvät ilman mitään seuraamuksia, ja kehottaa saattamaan syylliset vastuuseen; vaatii, että erityisesti Itä-Kongon siviileihin kohdistuva raaka väkivalta, kuten naisten raiskaukset ja lasten orjuuttaminen, tutkitaan perusteellisesti; kehottaa mahdollisuuksien mukaan jatkamaan Itä-Kongossa olevien YK:n rauhanturvajoukkojen toimeksiantoa; kehottaa neuvostoa harkitsemaan olemassa olevien rajoittavien toimenpiteiden, kuten EU:n kohdennettujen pakotteiden, jatkamista, muun muassa väkivaltaisista tukahduttamistoimista ja Kongon demokraattisen tasavallan demokratiaprosessin vaarantamisesta vastuussa olevien

henkilöiden matkustuskieltojen ja varojen jäädyttämisen jatkamista Cotonoun sopimuksen määräysten mukaisesti, jos väkivaltaisuuDET jatkuvat; kehottaa Kongon demokraattisen tasavallan viranomaisia panemaan täytäntöön joulukuussa 2016 aikaansaadun sopimuksen ja pitämään vaalit joulukuuhun 2017 mennessä kansainvälisten toimijoiden tuella; kehottaa ihmisoikeusneuvostoa tarkkailemaan edelleen Kongon demokraattista tasavaltaa, kunnes maassa on pidetty vaalit ja se on siirtynyt demokratiaan, ja kannustaa ihmisoikeusvaltuutetun toimistoa tiedottamaan neuvostolle tarvittaessa Kongon demokraattisen tasavallan tilanteesta ja ryhtymään tarpeen mukaan tiukempiin toimiin;

Georgian alueet Abhasia ja Tskhinvali/Etelä-Ossetia

37. on edelleen huolissaan sananvapaudesta ja tiedotusvälineiden vapaudesta sekä siitä, ettei Venäjän miehittämille Abhasian ja Tskhinvalin/Etelä-Ossetian alueille, joilla ihmisoikeusloukkaukset ovat edelleen yleisiä, päästetä ihmisiä; kehottaa vahvistamaan ihmisten välisiä yhteyksiä Georgian hallinnassa olevien alueiden ja kahden miehitetyn alueen välillä; kehottaa kunnioittamaan täysimääräisesti Georgian itsemääräämisoikeutta ja alueellista koskemattomuutta sekä sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen loukkaamattomuutta; korostaa, että pakolaisten ja maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden on voitava palata turvallisesti ja arvokkuutensa säilyttäen pysyville asuinseuduilleen; kehottaa Georgian hallitusta toteuttamaan asianmukaisia toimenpiteitä UPR-prosessissa esitettyjen suositusten seurannan ja täytäntöönpanon varmistamiseksi;

Myanmar/Burma

38. on erittäin huolissaan tiedoista, joiden mukaan pohjoisessa Rakhinen osavaltiossa on ollut väkivaltaisia yhteenottoja, ja pitää valitettavana ihmishenkien ja toimeentulomahdollisuuksien menettämistä ja suojan puuttumista sekä sitä, että saatujen tietojen mukaan Myanmarin/Burman asevoimat ovat syyllistyneet kohtuuttomaan voimankäyttöön; kehottaa asevoimia ja turvallisuusjoukkoja lopettamaan välittömästi rohingya-väestön tappamisen, häirinnän ja raiskaukset samoin kuin heidän kotiensa polttamisen; vaatii, että Myanmarin/Burman hallitus ja siviiliviranomaiset lopettavat välittömästi rohingya-vähemmistön syrjinnän ja erottelun; kehottaa turvaamaan rohingya-väestön oikeudet ja takaamaan kaikkien Myanmarin/Burman kansalaisten turvallisuuden ja tasa-arvon; pitää myönteisenä Myanmarin/Burman hallituksen päätöstä asettaa rauha ja kansallinen sovinto keskeiseksi tavoitteeksi; panee tyytyväisenä merkille Myanmarin/Burman hallituksen ilmoituksen Rakhinen osavaltiossa äskettäin tapahtuneita väkivaltaisuuksia käsittelevän tutkintakomission perustamisesta; korostaa tarvetta ryhtyä asianmukaisiin toimiin, jotta syylliset voidaan asettaa syytteeseen ja rikkomusten uhrin saavat asianmukaisen korvauksen kärsimistään vahingoista; kehottaa Myanmarin/Burman hallitusta jatkamaan maan demokratisoimista sekä kunnioittamaan oikeusvaltioperiaatetta, sananvapautta ja perusihmisoikeuksia; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita tukemaan Myanmaria/Burmaa käsittelevän erityisraportoinnin toimeksiannon uusimista;

Miehitetty palestiinalaisalue

39. on hyvin huolissaan Lähi-idän rauhanprosessin jatkuvasta pattitilanteesta ja kehottaa viipymättä jatkamaan uskottavia toimia rauhan aikaansaamiseksi; on huolissaan humanitaarisesta tilanteesta ja ihmisoikeusloukkauksista miehityllä palestiinalaisalueella, kuten EU:n roolista Lähi-idän rauhanprosessissa 10. syyskuuta

2015 annetussa päätöslauselmassa¹ todettiin; korostaa, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on jatkossakin osallistuttava rikkomuksista ja loukkauksista annettujen ihmisoikeusneuvoston päätöslauselmien täytäntöönpanon seurantaan, ja toteaa, että näistä voidaan mainita esimerkiksi 3. heinäkuuta 2015 annettu päätöslauselma aiheesta ”Ensuring accountability and justice for all violations of international law in the occupied Palestinian territory, including East Jerusalem” (oikeuden toteutumisen ja vastuuseen saattamisen varmistaminen kansainvälisen oikeuden loukkauksista miehityksillä palestiinalaisalueilla, Itä-Jerusalem mukaan lukien); panee merkille Kansainvälisessä rikostuomioistuimessa meneillään olevan esitutkinnan; toistaa täyden tukensa Kansainväliselle rikostuomioistuimelle ja kansainväliselle rikosoikeudelliselle järjestelmälle; palauttaa tässä yhteydessä mielen yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat YK:n suuntaviivat² ja kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa raportoimaan parlamentille EU:n rahoittamien rakenteiden ja hankkeiden tuhoista ja vahingoittamisesta; korostaa, että kaikkien osapuolten on edelleen kunnioitettava Gazan tulitaukoa, ja kehottaa lopettamaan saarron; kehottaa sekä israelilaisia että palestiinalaisia välttämään toimia, jotka voivat lisätä jännitteitä, mukaan luettuina julkinen vihapuhe ja yllytys sekä yksipuoliset toimenpiteet, jotka voivat vaikuttaa neuvottelujen lopputulokseen ja vaarantaa kahden valtion ratkaisun toteutumiskelpoisuuden; korostaa, että konfliktin kestävä ratkaisu voidaan saada aikaan vain alueellisesti kaikkien asiaankuuluvien alueellisten sidosryhmien osallistuessa ja kansainvälisen yhteisön tuella;

Etelä-Sudan

40. kehottaa kaikkia Etelä-Sudanin osapuolia lopettamaan ihmisoikeusloukkaukset ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset, myös sellaiset, jotka ovat kansainvälisiä rikoksia, kuten laittomat teloitukset, etnisesti kohdennettu väkivalta, konflikteihin liittyvä seksuaalinen väkivalta, esimerkiksi raiskaukset samoin kuin sukupuoleen perustuva väkivalta, lasten värväys ja käyttö, tahdonvastaiset katoamiset sekä mielivaltaiset pidätykset ja säilöönnotot; toteaa, että Etelä-Sudanin hallitus allekirjoitti etenemissuunnitelmaa koskevan sopimuksen 16. maaliskuuta 2016 ja on sen jälkeen selventänyt sitoumuksiaan muiden relevanttien sidosryhmien ottamisesta mukaan kansalliseen vuoropuheluun ja kaikkien sellaisten päätösten noudattamisen jatkamisesta, joita on tehty oppositio-osapuolten ja kansallisen vuoropuhelun ohjauskomiteana toimivan 7+7-mekanismien välillä; vaatii kaikkia osapuolia noudattamaan sitoumustaan ja kehottaa jatkamaan vuoropuhelua lopullisen tulitauon aikaansaamiseksi; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita jatkamaan sitoutumistaan Afrikan unionin toimien tukemiseen, jotta Etelä-Sudaniin ja sen kansalle saataisiin rauha tiellä kohti sisäisesti uudistettua demokratiaa; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita uusimaan ihmisoikeustoimikunnan toimeksiannon Etelä-Sudanissa, vahvistamaan sen roolia ihmisoikeusloukkausten tutkinnassa ja kartoittamaan seksuaalista väkivaltaa; kannattaa sen suositusten sisällyttämistä YK:n yleiskokoukselle ja turvallisuusneuvostolle toimitettavaan raporttiin;

Syyria

41. tuomitsee jyrkästi julmuudet ja laajamittaiset ihmisoikeusloukkaukset sekä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset, joihin Assadin hallinnon joukot ovat syyllistyneet Venäjän ja Iranin tuella, sekä ihmisoikeusloukkaukset ja

¹ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2015)0318.

² <http://www.ohchr.org/documents/issues/business/A.HRC.17.31.pdf>

kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomukset, joihin ovat syyllistyneet valtiolliset ja valtiosta riippumattomat toimijat, muun muassa aseistetut terroristiryhmät ja erityisesti Isis/Da'esh, jonka rikoksia voidaan pitää kansanmurhana, sekä Jabhat Fateh al-Sham / al-Nusran rintama ja muut jihadistiryhmät; painottaa, että on tarpeen jatkaa kaikki osapuolet Syyriassa kattavaa tutkimusta kemiallisten aseiden käytöstä ja hävittämisestä, ja pitää valitettavana Venäjän ja Kiinan päätöstä estää YK:n turvallisuusneuvoston uusi päätöslauselma kemiallisten aseiden käytöstä; vaatii edelleen kaiken humanitaarisen avun esteetöntä pääsyä ja vastuuvollisuutta niille, jotka ovat syyllistyneet sotarikoksiin ja rikoksiin ihmisyyttä vastaan; tukee EU:n aloitetta Syyrian tilanteen viemisestä Kansainvälisen rikostuomioistuimen käsiteltäväksi ja kehottaa YK:n turvallisuusneuvostoa ryhtymään toimiin tässä asiassa; kannattaa tutkintakomission valtuuttamista suorittamaan Aleppoa koskeva erityistutkimus, josta olisi raportoitava viimeistään ihmisoikeusneuvoston 34. istunnossa maaliskuussa 2017, ja pyytää esittämään raportin yleiskokoukselle ja turvallisuusneuvostolle;

Ukraina

42. pitää valitettavana, että Venäjän jatkuvat voimatoimet ovat aiheuttaneet vakavan humanitaarisen tilanteen Donbassissa ja että ukrainalaisilta ja kansainvälisiltä humanitaarisilta järjestöiltä kielletään pääsy miehityille alueille; on syvästi huolissaan yli 1,5 miljoonan maan sisäisesti siirtymään joutuneen henkilön vaikeista humanitaarisista oloista; ilmaisee erittäin syvän huolensa konfliktiin liittyvästä jatkuvasta seksuaalisesta väkivallasta; on erittäin huolissaan erityisesti Krimin tataareihin kohdistuvista ihmisoikeusloukkauksista Venäjän miehittämällä Krimin niemimaalla; korostaa, että Ukraina tarvitsee lisää EU:n rahoitustukea; vakuuttaa jälleen olevansa vahvasti sitoutunut Ukrainan itsemääräämisoikeuteen, itsenäisyyteen, yhtenäisyyteen ja alueelliseen koskemattomuuteen sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä sekä sen vapaaseen ja suvereeniin valintaan jatkaa lähentymistä kohti Eurooppaa; kehottaa kaikkia osapuolia välittömästi tavoittelemaan miehitetyn Krimin niemimaan rauhanomaista palauttamista Ukrainan oikeusjärjestelmän piiriin poliittisen vuoropuhelun avulla ja noudattaen täysin kansainvälistä oikeutta; kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa ja neuvostoa vahvistamaan Venäjän federaatioon kohdistuvaa painostusta, jotta kansainvälisille järjestöille saadaan pääsy Krimille seuraamaan alueen ihmisoikeustilannetta, kun otetaan huomioon, että niemimaalla esiintyy perusvapauksien ja ihmisoikeuksien jatkuvia räikeitä loukkauksia, ja jotta pysyvät kansainväliset seurantamekanismit ja sopimusperusteiset mekanismit saadaan toimintaan; kehottaa lisäksi panemaan Minskin sopimuksen täysimääräisesti täytäntöön ja tukee tässä yhteydessä Venäjän vastaisten pakotteiden jatkamista, kunnes Krim on palautettu; muistuttaa, että kaikki konfliktin osapuolet ovat velvollisia toteuttamaan kaikki mahdolliset toimenpiteet valvonnassaan olevan siviiliväestön suojelemiseksi vihamielisyyksien seurauksilta; tukee ja kannustaa interaktiivista vuoropuhelua, jota ihmisoikeusneuvoston 34. istunnossa on tarkoitus käydä;

Jemen

43. on erittäin huolissaan Jemenin katastrofaalisesta humanitaarisesta tilanteesta; vahvistaa olevansa sitoutunut tukemaan edelleen Jemeniä ja Jemenin kansaa; tuomitsee siviilien ottamisen kohteeksi ja toteaa heidän joutuneen sotivien osapuolten välillä kestävämpään tilanteeseen, kun osapuolet rikkovat kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja ihmisoikeuksia koskevaa kansainvälistä oikeutta; korostaa, että lasten värväminen ja käyttö aseellisissa konflikteissa on ehdottomasti kielletty ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen humanitaarisen

oikeuden nojalla ja se saattaa olla sotarikos, jos kyseessä on alle 15-vuotiaiden lasten värväminen; kehottaa kaikkia osapuolia välittömästi vapauttamaan nämä lapset ja pidättymään heidän värväämisestään; kehottaa kaikkia osapuolia lieventämään jännitteitä ja saamaan aikaan välittömän ja kestäväen tulitauon, joka johtaa osallistavaan poliittiseen neuvotteluprosessiin ratkaisun löytämiseksi konfliktiin; tukee täysin YK:n Jemenin-erityislähettilään Ismaïl Ould Cheikh Ahmedin asiaan liittyviä ponnisteluja samoin kuin lokakuussa 2016 annetun ihmisoikeusneuvoston päätöslauselman 33/16, jossa pyydetään YK:ta työskentelemään kansallisen riippumattoman tutkintakomission kanssa, täytäntöönpanoa sekä tukee kaikkia toimia riippumattoman kansainvälisen tutkimuksen suorittamiseksi rankaisemattomuuden ilmapiirin murtamiseksi Jemenissä; kehottaa EU:n jäsenvaltioita tukemaan tämänhetkisiä toimia, joissa ilmaistaan huolestuneisuus Jemenissä tapahtuvista rikkomuksista ja loukkauksista ja vaaditaan, että ne tutkitaan perusteellisesti ja puolueettomasti; kannustaa ihmisoikeusvaltuutettua antamaan istuntojen välisten katsausten avulla ihmisoikeusneuvostolle säännöllisesti tietoa tutkimustensa tuloksista;

o

o o

44. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, ihmisoikeuksista vastaavalle EU:n erityisedustajalle, EU:n jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, YK:n turvallisuusneuvostolle, YK:n pääsihteerille, YK:n 71. yleiskokouksen puheenjohtajalle, YK:n ihmisoikeusneuvoston puheenjohtajalle, YK:n ihmisoikeusvaltuutetulle sekä Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen pääsihteerille.